

ПОНЯТТЯ КРАДІЖКИ, ПОЄДНАНОЇ З ПРОНИКНЕННЯМ У ЖИТЛО, ІНШЕ ПРИМІЩЕННЯ ЧИ СХОВИЩЕ

Панова С. В., аспірант сектору дослідження проблем злочинності та її причин Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

Постановка проблеми. Злочинним посяганням на власність приділяється значна увага у вітчизняних і зарубіжних дослідженнях. Такий науковий інтерес є не випадковим, оскільки економічні відносини власності становлять основу економічної системи України і тому посягання на ці відносини характеризуються підвищеним ступенем суспільної небезпечності, що обумовлює необхідність фундаментальної розробки як практичних, так і теоретичних проблем протидії та боротьби з ними. До цього часу не проводилося спеціального і поглибленого аналізу такого виду кваліфікованого складу крадіжки, як «крадіжка, поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище». Але значні складнощі, що виникають при кваліфікації, а також наявні помилки у слідчій та судовій практиці потребують ретельного вивчення, трактування положень, притаманних злочину.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед правників, які розробляли окремі аспекти цієї проблеми, чільне місце посідають наукові праці таких вчених: Н. О. Антонюк, О. О. Дудоров, А. Ф. Зелінський, М. Й. Коржанський, В. В. Кузнецов, В. І. Кундеус, П. С. Матишевський, В. О. Навроцький, А. О. Пінаєв та ін.

Мета статті полягає у розкритті основних і суттєвих ознак крадіжки, поєднаної з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище, як злочину проти власності, а також усунення розбіжностей щодо розуміння у правозастосуванні таких притаманних їй ознак, як «проникнення», «житло», «інше приміщення», «сховище».

Вклад основного матеріалу. Злочини проти власності за десятилітній проміжок (з 2008 по 2018 рр.) склали більше 40% у 2009 р. і до майже 70% у 2016 р. від загальної кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень. Серед них крадіжка – найбільш поширений і «найстаріший» вияв злочинної поведінки. У структурі крадіжок чужого майна «крадіжка, поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище», займає особливе місце, оскільки відрізняється ускладненим характером об'єктивної сторони, підвищеним ступенем суспільної небезпечності як самого злочинного посягання, порівняно з іншими видами крадіжок, так і антисоціальними властивостями особи злочинця, що вчиняє таке суспільно небезпечне посягання. Кримінальна відповідальність за цей злочин встановлена в ч. 3 ст. 185 КК. Специфікою вказаної кримінально-правової норми є те, що вона складається із двох елементів, які закріплено, по-перше, в ч. 1 ст. 185 КК, де передбачена відповідальність за простий склад злочину «крадіжки», і, по-друге, в ч. 3 ст. 185 КК, де вказана кваліфікуюча ознака цього складу злочину – «крадіжка, поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище». Логічна структура зазначеної норми і відповідного складу злочину характеризується наявністю закономірної зворотної залежності змісту й обсягу при формуванні понять (у тому числі й поняття «склад злочину»), згідно з яким у зв'язку із збільшенням змісту поняття (кількості притаманних йому ознак) зменшується обсяг цього поняття із збереженням основних і суттєвих його ознак [1, 55–57]. Отже, із наведеного правила випливає, що крадіжці, поєднаній із проникненням у житло, інше приміщення чи сховище, притаманні всі основні й суттєві ознаки складу «крадіжки», передбаченої ч. 1 ст. 185 КК і, крім того, кваліфікуюча ознака цього злочину – «крадіжка поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище» (ч. 3

ст. 185 КК). Таким чином, для розробки поняття вказаного злочину як у кримінально-правовому, так і в кримінологічному дослідженнях, необхідно розглянути як об'єктивні, так і суб'єктивні ознаки складу злочину «крадіжка» і його кваліфікуючу ознаку «крадіжка, поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище», яка, на наш погляд, хоча і належить здебільшого до об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 185 КК, водночас тісно пов'язана зі всіма елементами й ознаками цього злочину.

Об'єктом (родовим) крадіжки є суспільні відносини власності, зміст яких становлять володіння, користування і розпорядження особи належним їй майном, опосередковані правом власності, що охороняється кримінальним законом від злочинних посягань. Крім відносин власності, норма, передбачена ч. 3 ст. 185 КК, виконує також функцію охорони соціальних цінностей, проголошених і закріплених у Конституції України, – недоторканність житла чи іншого володіння. Це дає підстави визнати вказаний вид крадіжки двооб'єктним злочином. *Основним безпосереднім об'єктом* цієї крадіжки є охоронювані кримінальним законом суспільні відносини власності з володіння, користування й розпорядження особою своїм майном. *Додатковим обов'язковим об'єктом* є конституційне право на недоторканність житла чи іншого володіння.

Предметом крадіжки є чуже майно, яке характеризується фізичною, економічною, соціальною та юридичною ознаками [2, с. 455]. Слово «чуже», відповідно до академічного словника української мови, означає належне комусь іншому, не власне, не своє; здобуте, зароблене не своєю працею й зусиллями; те, що надбане іншим [3]. Чуже майно для особи, яка вчинила крадіжку, це таке майно, яке не перебуває у її власності чи у правомірному володінні, при цьому наявність будь-якого права на нього виключається, тобто на це майно винний не має ні дійсного, ні передбачуваного права. Отже, *предметом крадіжки, поєднаної із проникненням у житло, інше приміщення чи сховище*, є майно, яке має вартість і ціну (рухомі речі, гроші, цінні метали, цінні папери, документи, які дають право на отримання майна тощо), на момент вчинення злочину розміщене (міститься) у житлі, іншому приміщенні

чи сховищі (право на перебування в якому у винної особи відсутнє), і перебуває у чужій для винної особи власності чи володінні (на це майно вона не має ні дійсного, ні передбачуваного права).

Об'єктивна сторона крадіжки (ч. 3 ст. 185 КК) характеризується матеріальним складом і складається із таких обов'язкових ознак: суспільно небезпечне діяння, його наслідки (матеріальна шкода), причинний зв'язок між ними, а також місце і спосіб вчинення злочину. Відсутність хоча б однієї з указаних ознак виключає кваліфікацію вчиненого за ч. 3 ст. 185 КК.

Викрадення виявляється в дії (активній поведінці), а саме в незаконному, безоплатному таємному вилученні чужого майна поза волею власника [4, с. 178] або із володіння інших осіб і заволодінні ним для обертання на свою користь. Викрадення на момент вчинення є безоплатним, коли винний заволодіває чужим майном і при цьому не відшкодовує його вартість у будь-якому еквіваленті [5, с. 204].

Таємність при викраденні чужого майна характеризується вчиненням дій, які не спостерігаються іншими особами. Таке викрадення є таємним, коли воно вчинюється: 1) за відсутності особи, у власності чи під охороною якої перебувало майно, що викрадається; 2) у присутності такої особи, але непомітно для неї; 3) у присутності особи або сторонніх осіб, які не усвідомлюють факт викрадення майна і не можуть дати йому належної оцінки (психічно хворі, малолітні); 4) у присутності особи, але якщо вона перебуває в такому стані, який виключає можливість усвідомлювати значення того, що відбувається (стан сп'яніння, непритомність тощо); 5) у присутності осіб, які усвідомлюють, що вчиняється крадіжка, але суб'єкт розуміє, що вони не заперечують проти цього, схвалюють чи навіть підтримують його дії.

Для того щоб визнати викрадення таємним, потрібно враховувати об'єктивний та суб'єктивний критерії, які характеризують таємний спосіб здійснення крадіжки. Об'єктивний критерій визначає ставлення власника або інших осіб до факту здійснення винною особою розкрадання, встановлення ж суб'єктивного критерію передбачає з'ясування ставлення до факту здійснюваного розкра-

дання з боку самого злочинця [6, с. 76]. Існує думка, що психічне ставлення винного має вирішальне значення для кваліфікації вчиненого як крадіжки [7, с. 166]. Таку ж позицію займають науковці, які вважають, що вказівка на таємність чи відкритість викрадення характеризують не об'єктивні, а суб'єктивні ознаки складу крадіжки [8, с. 86]. На наш погляд, важливим при оцінці крадіжки є встановлення як усвідомлення злочинцем таємності своїх дій, так і об'єктивних обставин вчинення особою злочину й усвідомлення вчинюваного іншими особами.

Отже, спосіб учинення крадіжки, поєднаної з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище, є комплексним і окрім притаманних крадіжці дій (таємне викрадення) містить обов'язкову додаткову дію (поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище). Як зазначається в літературі, у цьому випадку одна дія (проникнення...) як додаткова є способом вчинення іншої (таємного викрадення чужого майна) – основного діяння об'єктивної сторони складу крадіжки. Вони перебувають у нерозривному зв'язку та органічній єдності і в сукупності утворюють *складну дію*, яка завдає шкоди об'єкту кримінально-правової охорони [9, с. 456].

Суб'єктивна сторона крадіжки характеризується прямим умислом: особа усвідомлює, що посягає на відносини власності, розуміє, що таємно вилучає чуже майно, на яке вона не має ні дійсного, ні передбачуваного права, передбачає заподіяння майнової шкоди потерпілій особі і бажає спричинити таку шкоду. При умислі суб'єкт усвідомлює і мотив, який спонукає його до відповідної дії, і мету, яку він переслідує [10, с. 83]. Тому особи, які вчиняють крадіжку, завжди діють із конкретними корисливими мотивами і з певною метою – заволодіти чужим майном. Як зазначають М. Г. Міненко та Д. М. Міненко, користь виявляється в прагненні у незаконному придбанні матеріальної, майнової вигоди, і отже, предмет цієї діяльності завжди прямо або опосередковано пов'язаний із благами відчутного, речового характеру [11, с. 9], що становлять потреби (квaziпотреби) винної особи. У той час як корисливий мотив є рушійним стимулом щодо людської активності у бік визначеної наживи, корислива мета визначає «мішень наживи», вона вказує,

де, чим, навіть коли можна пожитися [12, с. 764], а отже, протиправно вилучити чуже майно, заволодіти ним або обернути на користь інших осіб.

Суб'єктом крадіжки є 14-річна осудна, фізична особа.

Закінченою крадіжка визнається з моменту вилучення майна й отримання винним можливості хоча б початкового розпорядження вилученим (сховати, передати, викинути, спожити тощо) [7, с. 166] як своїм власним.

Для правильного розуміння особливо кваліфікованого складу крадіжки, передбаченої за ч. 3 ст. 185 КК, обов'язковим є визначення місця *вчинення цього злочину*, яким є: «житло», «інше приміщення», «сховище» і способу посягання – «проникнення у житло, інше приміщення чи сховище». У кримінально-правовому розумінні місце вчинення злочину – це передбачена диспозицією кримінально-правової норми ознака об'єктивної сторони складу злочину, яка характеризує певну територію, де суб'єкт під час перебування на ній вчинив передбачену кримінальним законом дію або бездіяльність, або де настали суспільно небезпечні наслідки цього діяння [13, с. 4]. Чинний КК конкретизує це місце в ч. 3 ст. 185 КК і визначає його так: «житло», «інше приміщення» або «сховище». Саме на території вказаних специфічних об'єктів здійснюється таємне викрадення чужого майна шляхом його вилучення, протиправного заволодіння цим майном для обертання на свою або інших осіб користь. У зв'язку з цим важливе значення має визначення понять «житло», «інше приміщення», «сховище».

Житло – це приміщення, пристосоване, призначене для життя людей; дім, оселя; взагалі місце для проживання, перебування людей у ньому [3]. В українському законодавстві термін «житло» в різних галузях права має своє специфічне визначення, яке є достатнім для застосування в кожній із них. Зокрема, таке поняття зустрічається в Конституції України, Кримінальному кодексі України, Цивільному кодексі України, Кримінальному процесуальному кодексі України, Житловому кодексі України, Кримінально-виконавчому кодексі України. Не можна не враховувати і те, що судами при трактуванні поняття «житло» під час розгляду справ застосовуються Конвенція

(Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколи до неї, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України) та практика Європейського Суду з прав людини [14].

При кваліфікації злочинів проти власності, зокрема крадіжок (ч. 3 ст. 185 КК), де однією з кваліфікуючих ознак є житло як місце вчинення злочину, судова практика керується роз'ясненням Пленуму Верховного Суду України у постанові «Про судову практику у справах про злочини проти власності» від 6 листопада 2009 р. № 10 (далі – постанова ПВСУ від 6 листопада 2009 р. № 10). Під житлом – кваліфікуючою ознакою крадіжки – розуміють приміщення, призначене для постійного або тимчасового проживання людей (будинки, квартира, дача, номер у готелі, кімната у гуртожитку тощо). До житла прирівнюються також і ті його частини, в яких може зберігатися майно (балкон, веранда, комора тощо), за винятком господарських приміщень, не пов'язаних безпосередньо з житлом (гараж, сарай тощо) [15]. При кваліфікації крадіжок, пов'язаних із проникненням у житло, суди визнають за житло і готельні номери, і туристичні палатки, і вагонні купе, і лікарняні та санаторні палати, кімнати баз відпочинку тощо, тобто всі ті приміщення, в яких проживає людина постійно чи тимчасово (за винятком, звичайно, каналізаційних люків та інших аналогічних місць фактичного перебування окремих осіб) [16, с. 80].

Відповідно до практики Європейського суду з прав людини до житла, крім передбаченого вище, належать приміщення особи, яке пов'язане з її професійною діяльністю; житло фізичної особи, що водночас є офісом очолюваної нею компанії; офіційний офіс компанії, її філії або службових приміщень [17, с. 255].

Виходячи з національного законодавства, можна диференціювати житло, наприклад, за формою власності (державна, громадська, приватна, житлово-будівельних кооперативів); за видом житлового фонду (приватне, державне, комунальне, громадське, соціального призначення); за способом задоволення потреби у житлі: створення житла (шляхом будівництва), отримання його в користування та придбання його у власність; за побутово-функ-

ціональною ознакою: місце спільного проживання (гуртожитки, готелі) або ізольоване (квартира). Залежно від змісту права, за допомогою якого особа задовольняє свою житлову потребу, житлові права можна поділити на право власності на житло, обмежені речові права на житло і право користування житлом (як оплатне, так і безоплатне). Окрім того, житло може бути як тимчасовим, так і постійним.

Поняттям «житло» охоплюються всі наявні його види, основними з яких за ступенем ізольованості є житловий будинок, квартира, кімната та безліч їх різновидів: садовий (дачний) будинок, номер у готелі, кімната у гуртожитку, пентхаус, особняк, вілла, таунхаус, лофт, атріумаріум, трейлер, хаусбот та ін.

Підсумовуючи викладене, можна виділити основні характерні ознаки житла: *соціальна* (виражається в призначенні житла, тобто в постійному перебуванні людини/ей); *побутово-господарська* (технічна придатність, задоволення життєвих і побутових потреб, відповідність санітарно-гігієнічним нормам, прийнятим у суспільстві); *безпекова* (забезпечення захисту особистих і майнових прав людини/ей, які в ньому перебувають; наявність дверей, запорів та ін.); *вартісна* (житло повинно мати певну ціну). Поряд із цим не менш важливою особливістю житла є те, що воно є і *сховищем*. У ньому зберігається чи може зберігатися, окрім побутових предметів, заощаджень і найнеобхідніше приватне майно, те, що має особисту цінність.

Незважаючи на те, що житло у філологічному аспекті є складовою більш загального терміна «*приміщення*», законодавець справедливо виділяє його окремо через описані вище специфічні ознаки і призначення. Інші складові загального поняття він об'єднує і виділяє як «*інше приміщення*». Під *приміщенням* слід розуміти будівлю, квартиру чи окрему кімнату, в якій поміщається хто-, щонебудь, яка використовується для чогось [3]. Як і щодо терміна «житло», у КК України не дається визначення викладених у дефініції ч. 3 ст. 185 КК ознак «*інше приміщення*» і «сховище», а роз'яснюється постановою ПВСУ від 6 листопада 2009 р. Поняття «*інше приміщення*» включає різноманітні постійні, тимчасові, стаціонарні

або пересувні будівлі чи споруди, призначені для розміщення людей або матеріальних цінностей (виробниче, торгівельне або службове приміщення підприємства, установи чи організації, гараж, інша будівля господарського призначення, відокремлена від житлових будівель, тощо).

Під *сховищем* слід розуміти певне місце чи територію, спеціально відведені для постійного чи тимчасового зберігання матеріальних цінностей, які мають засоби охорони та захисту від доступу до них сторонніх осіб (огорожа, наявність охоронця, сигналізація тощо), а також залізничні цистерни, контейнери, рефрижератори, подібні сховища тощо. Не може визнаватися сховищем неогороджена і така, що не охороняється, площа або територія, на яку вхід сторонніх осіб є вільним, а також та, що була відведена та використовується для вирощування продукції чи випасу тварин (сад, город, ставок, поле тощо) [16]. Сховище може бути як самостійним видом місця вчинення злочину, так і складовим елементом двох раніше перелічених місць вчинення злочину.

Особливістю «інших приміщень», що не охоплюється ч. 3 ст. 185 КК, на відміну від житла та сховища, є властивість мати в окремих випадках «відкритий» характер, що виявляється в загальнодозволеному доступі до нього і майна, що в ньому перебуває, наприклад, кафе, ресторани, торгівельні зали супермаркетів, магазини, інші торгівельні установи самообслуговування тощо. Оскільки особа має право на перебування в приміщенні і фактичний доступ до майна, що в ньому розміщене. Але навіть у таких приміщеннях можуть існувати «зони обмеження» знаходження майна, які пов'язані із відповідною заборонаю доступу до нього, наприклад сейф, шафа для зберігання цінностей, місце за прилавком, приміщення для персоналу у магазині, кабінети у лікарнях, державних установах та ін. Мова йде про ту частину приміщень, де зберігаються матеріальні цінності, доступ до яких заборонено чи обмежено за колом осіб. При чому це має бути доведено до відома тих осіб, які мають загальнодозволений доступ до таких приміщень. А отже, крадіжка, вчинена в приміщенні, яке має в цілому відкритий доступ, навіть

якщо винний діє із задалегідь обдуманим умислом, не підпадає під дію ч. 3 ст. 185 КК, а кваліфікується за ч. 1 ст. 185 КК, за винятком, безумовно, крадіжок із зазначених вище зон (місць), обмежених чи заборонених для вільного перебування.

Узагальнюючи викладене, зазначимо, що в межах складу злочину, передбаченого ч. 3 ст. 185, – крадіжка, поєднана із проникненням у житло, інше приміщення чи сховище, – розглянуті місця вчинення злочину мають власне функціональне призначення й об'єднуються загальною ознакою, яка полягає у забезпеченні зберігання відповідного майна шляхом обмеження перебування у вказаних об'єктах інших осіб, та встановлення певних заборон доступу до цього майна.

Обов'язковою і надзвичайно важливою ознакою досліджуваного кваліфікованого складу крадіжки (ч. 3 ст. 185 КК) є *проникнення у житло, інше приміщення чи сховище*, яке є невід'ємною обставиною, поєднаною із таємним викраденням чужого майна. Розглядаючи «*проникнення*» як ознаку складу розглядуваного злочину, вважаємо за необхідне урахувати його як об'єктивні, так і суб'єктивні риси. Для розкриття об'єктивної сторони «проникнення» звернемося до семантичного значення цього терміна. Проникнення – це дія за значенням проникнути, що, у свою чергу, означає удаючись до хитрощів, обману і т. ін., спритно пробиратися, прокрадатися куди-небудь [3]. Згідно з роз'ясненнями, що містяться у постанові ПВС України від 6 листопада 2009 р. № 10, під *проникненням у житло, інше приміщення чи сховище* розуміється незаконне вторгнення до них будь-яким способом (із застосуванням засобів подолання перешкод або без їх використання; шляхом обману; з використанням підроблених документів тощо або за допомогою інших засобів), який дає змогу винній особі викрасти майно без входу до житла, іншого приміщення чи сховища [16].

Зі змісту постанови ВСУ від 15 листопада 2012 р. у справі № 5-15кс12 можна зробити висновок, що слід виокремлювати три критерії розуміння поняття «проникнення». *Фізичний*: а) факт входу чи потрапляння; б) спосіб, місце, час та обставини (режим доступу до майна, яке там містилось), *юридичний* – незаконність

входження у приміщення (за відсутності в особи права перебувати там, де лежить майно, на заволодіння яким спрямовані її дії) і *психологічний* – мета, яку переслідує особа, що вчиняє таке входження, усвідомлення характеру вчинюваного нею суспільно небезпечного діяння, зокрема й факту незаконного проникнення (входження чи потрапляння) передбачення наслідків свого діяння [18].

Проникнення може здійснюватися із застосуванням засобів подолання перешкод (підбір ключів, використання відмичок, злом секрету замка, виламування, вибивання дверей, розсування дверної коробки, зрізання дверних петель, пролом у стелі, злом віконної рами, кватирок, пошкодження скління вікон, балконів та ін.) і без використання таких засобів (відкриті двері, вікна, відсутність охорони, наявність ключів або дублікатів, запрошення у гості, шляхом обману). Для потрапляння, перебування у житлі, іншому приміщенні чи сховищі з метою вчинення крадіжки використовуються як матеріальні предмети (спеціально створені для вчинення злочину – відмички, набір ключів або їх дублікатів та ін.; предмети загального вжитку – викрутки, лом, драбини та ін.), так і психологічні прийоми – обман, зловживання довірою, відволікання уваги та ін.

Також характерним для проникнення є і вилучення майна без фізичного вторгнення. Для цього може застосовуватися певне знаряддя або ж спрощені дії, наприклад, викрадення майна шляхом простягання через вікно руки злочинця.

Проникнення має бути *протиправним*. Особа не має ні дійсного, ні передбачуваного права на вторгнення у житло, інше приміщення чи сховище. Ознака «проникнення» розглядуваної норми завжди свідчить про додаткові зусилля, які застосовує злочинець для протиправного заволодіння чужим майном, а отже, характеризується підвищеним ступенем суспільної небезпечності. Правомірний вхід у житло, інше приміщення чи сховище або перебування в ньому, хоча і був пов'язаний з подальшим таємним викраденням чужого майна, не утворює складу злочину, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК.

Причому вторгнення у житло є протиправним завжди, якщо на це не надано згоди власника чи особи, що там проживає або пере-

буває на законних підставах. Вторгнення в інше приміщення або сховище є протиправним у випадках порушення особою заборон і обмежень доступу до них, встановлених з метою забезпечення збереження товарно-матеріальних цінностей. Перебування особи в загальнодоступних приміщеннях і таємне викрадення із них чужого майна може розглядатися як вчинене з проникненням у приміщення чи сховище лише у випадках, коли особа порушує встановлені в установі заборони й обмеження доступу до відповідних «заборонених зон» і до майна, що вона викрадає.

Суб'єктивною ознакою «проникнення» у житло, інше приміщення чи сховище з метою заволодіння майном є усвідомлення крадієм протиправного проникнення у житло, інше приміщення, доступ до сховища з метою таємного викрадення чужого майна.

Висновки постанови Великої Палати Верховного суду від 18 квітня 2018 р. (справа № 569/1111/16-к) для з'ясування факту проникнення у житло, інше приміщення чи сховище слід встановлювати: 1) незаконність входження (потрапляння) в приміщення (житло, інше приміщення чи сховище) або перебування в ньому, що обумовлюється відсутністю в особи права на перебування там, де міститься майно, яким вона бажає незаконно заволодіти; 2) мету, якої досягає особа, вчиняючи обрані дії, усвідомлення нею характеру вчинюваного суспільно небезпечного діяння, зокрема й факту незаконного вторгнення (потрапляння) в приміщення (житло, інше приміщення чи сховище), передбачення наслідків вчиненого діяння [19]. Взагалі в цій постанові досить повно й обґрунтовано розкрита кваліфікуюча ознака «проникнення», на відміну від постанови ВСУ від 15 листопада 2012 р. у справі № 5-15кс12. Тобто у вирішенні питання про наявність або відсутність ознаки проникнення у житло, інше приміщення чи сховище, вирішальною є не лише встановлення характеру «проникнення у житло, інше приміщення чи сховище», а режим доступу до місця вчинення злочину (вільний/обмежений) і наявність умислу на незаконне вторгнення або входження з метою заволодіння чужим майном. І хоча в постановою ішлося про розбій, поєднаний з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище, наведені висновки властиві

й іншим злочинам проти власності, які мають однотипні кваліфікуючі ознаки (у складах крадіжки, грабежу).

Висновок. Підбиваючи підсумки, можна стверджувати, що «проникнення в житло, інше приміщення чи сховище» як кваліфікуюча ознака складу злочину, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК має суттєве значення, оскільки становить *ускладнений спосіб вчинення крадіжки*. Ця кваліфікуюча ознака розширює обсяг об'єктивної сторони розглядуваного злочину за характером підготовки та вчинення діяння, тривалістю діяння, що є формою реалізації корисливого умислу, як правило, заздалегідь задуманого.

Вона включає в себе як незаконне умисне проникнення в житло, інше приміщення чи сховище, так і таємне викрадення чужого майна шляхом його вилучення і заволодіння ним з метою обертання на свою користь чи інших осіб.

Перелік літератури

1. Логіка: підруч. для студентів вищ. навч. закл. / В. Д. Тітов, С. Д. Цалін, О. П. Невельська-Гордеева та ін.; за заг. ред. В. Тітова. Харків: Право, 2005. 208 с.

2. Кузнецов В. В. Крадіжка. *Велика українська юридична енциклопедія у 20 т.* Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого / редкол. В. Я. Тацій та ін. Харків: Право, 2016. Т. 17: Кримінальне право. 2017. С. 455–457.

3. Словник української мови в 11 т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні; редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін. Київ: Наук. думка, 1970–1980. Т. 11, 1980. URL: <http://sum.in.ua/p/11/377/1> (дата звернення: 13.03.2019).

4. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. / Г. М. Анісімов, О. О. Володіна, І. О. Зінченко та ін.; за ред. М. І. Панова. 2-ге вид., допов. та випр. Харків: Право, 2017. 360 с.

5. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., допов. Харків: Право, 2013. Т. 2: Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. 2013. 1040 с.

6. Костюк М. Ф., Салахова Ж. В. Хищение несовершеннолетними имущества с незаконным проникновением в жилище, помещение или иное хранилище: монография. Москва: Проспект, 2010. 192 с.

7. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / В. І. Борисов, В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2015. 528 с.
8. Бурдін В. М. Спосіб викрадення: спірні проблеми розуміння. Теоретичні та прикладні проблеми сучасного кримінального права. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. С. 84–88.
9. Панов М. І. Вибрані наукові праці з проблем правознавства; передм. В. П. Тихого. Київ: Ін ЮРЕ, 2010. 812 с.
10. Дагель П. С., Котов Д. П. Субъективная сторона преступления и ее установление. Воронеж: Издательство Воронежского ун-та., 1974. 243 с.
11. Миненок М. Г., Миненок Д. М. Корысть. Криминологические и уголовно-правовые проблемы. Санкт-Петербург: Юрид. центр Пресс, 2001. 366 с.
12. Курс советского уголовного права: Часть особенная. Т. 3. Ленинград: изд-во Ленград. ун-та, 1973. 835 с.
13. Родіонова Т. В. Місце вчинення злочину за кримінальним правом України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. ДНДІ МВС України. Київ, 2018. 20 с.
14. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260.
15. Про судову практику у справах про злочини проти власності: постанова Пленуму Верхов. Суду України № 10 від 06 листоп. 2009 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09> (дата звернення: 13.03.2019).
16. Малярєнко В. Т. Про недоторканність житла та іншого володіння особи як засаду кримінального судочинства. Кримінальний процес України: Стан та перспективи розвитку; навч. посіб. Київ: Ін ЮРЕ, 2004. С. 74–103.
17. Присяжнюк І. І. Кримінальна відповідальність за порушення недоторканності житла або іншого володіння особі в Україні: монографія / за наук. ред. З. А. Тростюк. Національна академія прокуратури України. Кіровоград: МПП “Антураж А”, 2011. 290 с.
18. Постанова Верховного Суду України від 15 листопада 2012 р. № 5-15кц12. URL: [http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/6C356D4D92D81C97C2257B21003DD8C2](http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/6C356D4D92D81C97C2257B21003DD8C2) (дата звернення: 13.03.2019).
19. Постанова Великої Палати Верховного Суду України від 18 квітня 2018 р. у справі № 569/1111/16-к. URL: https://zib.com.ua/ua/print/13897-postanova_verhovnogo_sudu_ukraini_vid_15112012_5-15ks12.html (дата звернення: 30.03.2019).

Транслітерація переліку літератури

1. Titov, V. D. , Tsalin, S. D., Nevelska-Hordeeva, O. P (2005). Lohika. Pidruchnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv. V. Titova (Ed.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
2. Kuznetsov, V. V. (2017). Kradizhka. Velyka ukrainska yurydychna entsyklopediia u 20 t. Nats. akad. prav. nauk Ukrainy, In-t derzhavy i prava im. V.M. Koretskoho, Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho, V.Ya. Tatsii et al. (Ed.). (Vol. 17). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
3. Slovnyk ukrainskoi movy v 11 t. AN URSS, In-t movoznavstva imeni O.O. Potebni. I.K. Bilodid (head) et al. (Eds.). (Vol. 11). Kyiv: Nauk. dumka, 1970–1980. URL: <http://sum.in.ua/p/11/377/1> [in Ukrainian].
4. Anisimov, H. M, Volodina, O. O., Zinchenko, I. O. ta in. (2017). Kvalifikatsiia zlochyniv: navch. posibnyk. M.I. Panov (Ed.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
5. Kryriminalnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar u 2 t. V. Ya. Tatsii, V.P. Pshonky, V.I. Borysov, V.I. Tiutiuhin (Eds.). (2013). (Vol. 2). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
6. Kostiuk, M. F., Salakhova, Zh. V. (2010) Khyshchenye nesovershennoletnyumy umushchestva s nezakonnym pronuknovenyem v zhylyshche, pomeshchenye yly ynoe khranylyshche: monohrafiia. Moskow: Prospekt [in Ukrainian].
7. Borysov, V. I., Tatsiy, V. Ya., Tiutiuhin, V. I. ta in. (2015). Kryriminalne pravo Ukrainy: Zahalna chastyna: pidruchnyk. V. Ya. Tatsiia, V.I. Borysova, V.I. Tiutiuhina (Eds.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
8. Burdin, V. M. (2012). Sposib vykradennia: spirmi problemy rozuminnia. Teoretychni ta prykladni problemy suchasnoho kryriminalnoho prava. Luhansk: RVV LDUVS im. E. O. Didorenka [in Ukrainian].
9. Panov, M. I. (2010). Vybrani naukovi pratsi z problem pravoznavstva; peredm. V.P. Tykhoho. Kyiv: In YuRE [in Ukrainian].
10. Dagal', P. S., Kotov, D. P. (1974). Sub»yektivnaya storona prestupleniya i yeye ustanovleniye. Voronezh: Izdatel'stvo Voronezhskogo un-ta [in Russian]
11. Minenok, M. G., Minenok, D.M. Koryst'. (2001). Kriminologicheskiiye i ugovolno-pravovyye problemy. Saint-Peterburg: Yurid. tsentr Press [in Russian]
12. Kurs sovetskogo ugovolnogo prava: Chast' osobennaya. (1973). (Vol. 3). Leningrad: izd-vo Lengrad. un-ta [in Russian]
13. Rodionova, T. V. (2018). Mistse vchynennya zlochynu za kryriminal'nyym pravom Ukrayiny. Extended abstract of candidate's. Kyiv [in Ukrainian].

14. Pro vykonannya rishen' ta zastosovannya praktyky Yevropeys'koho sudu z prav lyudyny: Zakon Ukrainy vid 23.02.2006 № 3477-IV. (2006). Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 30, art. 260.

15. Pro sudovu praktyku u spravakh pro zlochyny proty vlasnosti: postanova Plenumu Verkhov. Sudu Ukrainy № 10. vid 06. lyst. 2009 r. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09>

16. Malyarenko, V. T. (2004). Pro nedotorkannist' zhytla ta inshoho volodinnya osoby yak zasadu kryminal'noho sudochynstva. Kryminal'nyy protses Ukrainy: Stan ta perspektyvy rozvytku: navch. posibnyk. Kyiv: In Yure [in Ukrainian].

17. Prysyzhnyuk, I. I. (2011). Kryminal'na vidpovidal'nist' za porushennya nedotorkanosti zhytla abo inshoho volodinnya osobi v Ukraini. Trostyuk Z. A. (Ed.). Natsional'na akademiya prokuratury Ukrainy. Kirovohrad: MPP "Anturazh A" [in Ukrainian].

18. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 15 lystopada 2012 roku № 5-15ks12. URL: [http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/6C356D4D92D81C97C2257B21003DD8C2](http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/6C356D4D92D81C97C2257B21003DD8C2)

19. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 18 kvitnia 2018 roku u spravi № 569/1111/16-k. URL: https://zib.com.ua/ua/print/13897-postanova_verhovnogo_sudu_ukraini_vid_15112012_5-15ks12.html

Панова С. В. Поняття крадіжки, поєднаної з проникненням у житло, інші приміщення чи сховище

У статті розглядаються основні і суттєві ознаки крадіжки, поєднаної із проникненням у житло, інші приміщення чи сховище. Розкрито поняття «проникнення», «житло», «інше приміщення», «сховище». Дається трактування цих понять. Так, особливістю житла є те, що воно виступає і сховищем, а «іншого приміщення», на відміну від житла та сховища, є властивість мати «відкритий» характер, що виявляється в загальнодозволеному доступі до нього. При тлумаченні «проникнення» звертається увага на його характерні об'єктивні і суб'єктивні ознаки. Робиться висновок, що «проникнення», будучи допоміжним діянням, для ч. 3 ст. 185 КК має вирішальне кваліфікуюче значення, бо виступає ускладненим способом вчинення крадіжки – таємного викрадення чужого майна. Ця кваліфікуюча ознака розширює межі об'єктивної сторони розглядуваного злочину за: характером підготовки та вчинення діяння; тривалістю діяння при існуючому корисному умислі.

Ключові слова: крадіжка, житло, інші приміщення, приміщення, сховище, проникнення.

Панова С. В. Понятие кражи, соединенной с проникновением в жилье, иное помещение или хранилище

В статье рассматриваются основные и существенные признаки кражи, соединенной с проникновением в жилье, иное помещение или хранилище. Раскрыто понятия «проникновение», «жилье», «иное помещение», «хранилище». Дается трактовки этих понятий. Так, особенностью жилья является то, что оно выступает и хранилищем, а «иное помещение», в отличие от жилья и хранилища, может иметь «открытый» характер, что выражается в общеразрешённом доступе к нему. При толковании «проникновения» обращается внимание на характерные объективные и субъективные его признаки. Делается вывод, что «проникновение», являясь вспомогательным деянием, для ч. 3 ст. 185 УК имеет решающее квалифицирующее значение, поскольку усложняет способ совершения кражи - тайного похищения чужого имущества. Данный квалифицирующий признак расширяет пределы объективной стороны рассматриваемого преступления по: характеру подготовки и совершения деяния; продолжительности действия осуществления корыстного умысла.

Ключевые слова: кража, жилье, иное помещение, помещение, хранилище, проникновения.

Panova S.V. The concept of theft, coupled with the penetration of housing, other premises or storage

The article analyzes and characterizes the theft, coupled with the penetration of housing, other premises or storage. The concept of “penetration”, “housing”, “other premises”, “storage”. The features of the interpretation of these concepts are highlighted. So, the peculiarity of housing is that it acts as a storehouse, and “another room”, unlike housing and storehouse, has an “open” character; which is expressed in the generally permitted access to it.

So, the peculiarity of housing is that it acts as a storehouse, and “another room”, unlike housing and storehouse, has an “open” character; which is expressed in the generally permitted access to it. When interpreting “penetration”, attention is drawn to characteristic objective and subjective features. It is concluded that the “penetration”, being an independent action, for part 3 of Art. 185 of the Criminal Code is of decisive qualifying value, since it complicates the way of theft. This qualifying attribute extends the period of the objective side of the crime in question according to: the nature of the preparation and commission of the act; duration of action with the existing mercenary intent.

Key words: theft, housing, other premises, premises, storage, penetration.

Рекомендовано до опублікування на засіданні сектору дослідження проблем злочинності та її причин НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України (протокол № 2 від 05.02.2019 р.)

Рецензент – доктор юридичних наук, доцент
Б. М. Головкін